

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

תורה – בראשית פרק מח'

(יח) ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכר שים ימינך על ראשו: (יח) ויאמר יוסף לאביו לא כן אבא ארי דין בוכרא שו ימינך על רישיה:

(יט) וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים: (יט) וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים: (יט) וסריב אביו ויאמר ידענא ברי ידענא אף הוא יהי לעמא ואף הוא יסגי וברם אחוהי זעירא יסגי מניה ובגוהי יהון שליטין בעממא:

(כ) ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים באפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה: (כ) ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים באפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה: (כ) וברכונן בימא ההוא למימר בך יברך ישראל למימר ישוין יי באפרים וכמנשה ושוי ית אפרים קדם מנשה:

(כא) ויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם: (כא) ויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם: (כא) ויאמר ישראל ליוסף הא אנא מאית ויהי מימרא דיני בסעדיכון ויטיב יתכון לארעא דאבהתכון:

(כב) ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי: (כב) ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי: (כב) ואנא יהבית לך חולק חד יתיר על אחיך די נסיבית מידא דאמונא באעלוזי ובבעותי:

רש"י

ואת עלמות יוסף אשר העלו בני ממלכות קצרו בשכם: שכם אחד על אחיך – שכם ממש היא תהיה לך חלק אחד יתירה על אחיך: בחרבי ובקשתי – כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכם נתכנסו כל סביבותיהם להזדווג להם וחגר יעקב כלי מלחמה כנגדן. ד"א שכם א' הוא הזכורה שיטלו בניו שני חלקים ושכם לשון חלק הוא כתרומה והרבה יש לו דומים במקרא (תהלים כ"א) כי תשיתמו שכם תשית שונאי לפני לחלקים (שם ס) אחלקה שכם (הושע ו) דרך ירלחו שכם איש חלקו (אפניה ג) לעבדו שכם אחד: אשר לקחתי מיד האמרי – מיד עשו שעשה מעשה אמורי. ד"א שהיה לך אביו באמרי פיו: בחרבי ובקשתי. היא חכמתו ותפלתו (ועיין ברא"ש שכתב דא"א לפרש על חרוב של

(יט) ידעתי בני ידעתי – שהוא הזכור: גם הוא יהיה לעם וגו' – שעתיד גדעון ללכת ממנו שהקב"ה עושה נס על ידו: ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו – שעתיד יהושע ללכת ממנו שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל: וזרעו יהיה מלא הגוים – כל העולם יתמלא בלאת שמעו ושמו כשיעמיד חמה בגבעון וירח בעמק חילון:

(כ) בך יברך ישראל – הבא לברך את בניו יברכם בצרכתם ויאמר איש לבנו וישמך אלהים כאפרים וכמנשה: וישם את אפרים – בצרכתו לפני מנשה להקדימו בדגלים ובחנוכת הנשיאים:

(כב) ואני נתתי לך – לפי שאתה טורח להתעסק בקבורתי וגם אני נתתי לך נחלה שתקבר בה ואיוו וז שכם שנאמר (יהושע כד)

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

ליוסף מפני שלקחוהו שמעון ולוי זכרצם
ובקשתם והלא אדרכה מזה הטעם ראוי
שינתן לשמעון ולוי ולא ליוסף ודו"ק):

שמעון ולוי להא לא עשו מדעתו שהרי כעם
עליהם ע"ז ולענ"ד בלא"ה א"א לפרש
עליהם דמה נחינת טעם יהיה על שנתנו

נביא – מלכים א' פרק ב' כב' – כו'

(כב) ויען המלך שלמה ויאמר לאמו ולמה את שאלת את אבישג השנמית
לאדניהו ושאלו לו את המלוכה פי הוא אחי הגדול ממני ולו ולאביתר
הכהן וליואב בן צרויה: (כב) ואתיב מלכא שלמה ואמר לאמיה ולמא את שאלא ית
אבישג דמן שונם לאדניהו ושאלו ליה ית מלכותא ארי הוא אחי קשיש מני הלא בעצה
הוה הוא ואביתר כהנא ויואב בר צרויה:

(כג) וישבע המלך שלמה ביהוה לאמר פה יעשה לי אלהים וכה יוסיף פי
בנפשו דבר אדניהו את הדבר הזה: (כג) וקים מלכא שלמה במימרא דיי למימר
כדין יעביד לי אלהים וכדין יוסיף ארי בנפשיה מליל אדוניהו ית פתגמא הדין:

(כד) ועתה חי יהוה אשר הכינני וישיביני (ויישיביני) על פסא דוד אבי ואשר
עשה לי בית כאשר דבר פי היום יומת אדניהו: (כד) וכען קים הוא יי דאתקנני
ואותיבני על כורסי מלכותא דדוד אבא ודקים לי מלכו כמא דמליל ארי יומא דין
יתקטיל אדוניהו:

(כה) וישלח המלך שלמה ביד בניהו בן יהוידע ויפגע בו וימת: (כה) ושלח
מלכא שלמה ביד בניהו בר יהוידע ושליט ביה וקטליה:

(כו) ולאביתר הכהן אמר המלך ענתת לך על שדיך פי איש מנות אטה וביזם
הזה לא אמיתך פי נשאת את ארון אדני יהוה לפני דוד אבי וכי התענית
בכל אשר התענה אבי: (כו) ולאביתר כהנא אמר מלכא לענתות אזיל לך לקירוד
ארי גבר חייב קטול את וביומא הדין לא אקטלינג ארי נטלת ית ארונא דיי אלהים קדם
דוד אבא וארי אתעניתא בכל די אתעני אבא:

רש"י

אדוניהו, להמליכו שלא מדעתו. כי נשאת את
ארון – זכרוח אבי מפני אבשלום. וכי
התענית – עמו זכותה הזרה, שנאמר
(שמואל ב' יז כט): כי אמרו העם רעב ועיף
ולמא במדבר:

(כב) ושאלו לו את המלוכה – משיתמם
בשרביטו של מלך, הוא תחלת השררה:

(כד) עשה לי בית – בית המלוכה, כאשר דבר
ביד נתן:

(כו) ענתות לך – משם היה. כי איש מות
אתה – שמרדת במלכות אבי בהיותך עם

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

כתובים – משלי פרק יא' כ'–כד'

- (כ) תועבת יהוה עקשי לב ורצונו תמימי דרך: (כ) מרחק אלהא לעקימי לבא וצבי באלין דתמימין:
 (כא) יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים נמלט: (כא) דמושיט אידא על חבריה לא מזדכי מן בישתא וזרעא דצדיקי מתפרק:
 (כב) גזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם: (כב) קדשי דדהבא בנחירי דחזירתא היכנא אתתא דשפירי וסרי טעמא:
 (כג) תאות צדיקים אף טוב תקות רשעים עברה: (כג) רגתא דצדיקי בטבתא וסבורא דרשיעי ברוגזא:
 (כד) ש מפזר ונוסף עוד וחשף מישר אף למחסור: (כד) אית דפרד ומוסיף תוב וחשיך מן תריעותא חוסרנא ליה:

רש"י

- (כא) יד ליד – כלומר מיד הקב"ה לידו תבוא לו שכר פעולתו ולא ינקה מן הרעה אשר עשה:
 (כב) גזם זהב באף חזיר – שמלכך אותה באשפות כן תלמיד חכם הסר מן הדרכ הטובה. וסרת טעם – פורק מן החורה:
- (כג) תקות רשעים עברה – בטוחים ומקוים לנהיגם:
 (כד) יש מפזר – ממונו כגון ללדקה ונוסף עוד. וחושך – עלמו מיושר אך למחסור יהיה לו:

משנה – זבחים פרק יב'

(א) טבול יום ומחסר בפורים, אינו חולקין בקדשים לאכול לערב. אונו, נוגע, ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב. בעלי מומין, בין בעלי מומין קבועין בין בעלי מומין עוברין, חולקין ואוכלין, אבל לא מקריבין. וכל שאינו ראוי לעבודה, אינו חולק בפשר. וכל שאין לו בפשר, אין לו בעורות. אפלו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים, אינו חולק בפשר, שנאמר (ויקרא ז), המקריב את דם השלמים ואת החלב מפני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה:

בשעת הקרבה אינו אוכל, דהא איכא קטן דאינו ראוי לחטוי ואוכל, אלח על כרחך יאכלנה דאמר קרא יחלוק זה כדי לאכול ממנה קאמר, ומדאפקה קרא לחלוקה בלשון אכילה, שמע מינה דכהן הראוי לאכילה חולק, שאינו ראוי לאכילה אינו חולק. הלכך בעלי מומין חולקין, שאע"פ שאין ראויין לחטוי, ראויין הן לאכילה, כדכתיב (שם כא) ומן הקדשים יאכל: אונן נוגע – והוא שטבל

רע"ב – (א) טבול יום – שטבל ועלה ואל העריב שמשו: ומחסר כפורים – כגון זב ומזרע ויולדת שטבלו והעריב שמשן ולא הביאו כפרתן: אינו חולקים בקדשים – הואיל ואין ראויין לאכילה, אין חולקים לאכול לערב כשיטהרו, דכתיב (ויקרא ו) כהן המחטא אותה יאכלנה, כהן הראוי לחטוי חולק, שאינו ראוי לחטוי אינו חולק. ואי אפשר לומר כהן שאינו ראוי לחטוי

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

יאכלנה, לרבות בעלי מומין למחלוקת, ולא לאכילה הרי כבר אמור ומן הקדשים יאכל: וטהור בשעת הקטר חלבים – שהוא כל הלילה. כגון שטבל וטהר בהערב שמס: אינו חולק – שאין הכהן חולק בקדשים עד שיהא טהור משעת זריקת דמים עד שעת הקטר חלבים. ואם נטמא בין כך ובין כך אינו חולק:

(ב) כֹּל שֶׁלֹא זָכָה הַמִּזְבֵּחַ בְּבִשְׂרָהּ, לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרָהּ, שֶׁנֶאֱמַר (שם), עוֹלֹת אִישׁ, עוֹלָה שְׁעֻלָּתָהּ לְאִישׁ. עוֹלָה שֶׁנִּשְׁחָטָה שֶׁלֹא לְשָׁמָה, אֲף עַל פִּי שֶׁלֹא עֲלֵתָהּ לְבַעֲלִים, עוֹרָה לְכֹהֲנִים. אַחַד עוֹלֹת הָאִישׁ וְאַחַד עוֹלֹת הָאִשָּׁה, עוֹרוֹתֵיהֶן לְכֹהֲנִים:

המקריב את עולת איש, אין לי אלא עולת איש, עולת נשים ועבדים מנין, תלמוד לומר עור העולה, ריבה. אם כן למה נאמר עולת איש, פרט למתפיש עולתו לצדק הבית שהעור קדוש:

(א) עוֹרוֹת קִדְשִׁים קָלִים לְבַעֲלִים, וְעוֹרוֹת קִדְשִׁים לְכֹהֲנִים. קָל וְחֹמֶר, מִדָּה אִם עוֹלָה שֶׁלֹא זָכוּ בְּבִשְׂרָהּ, זָכוּ בְּעוֹרָהּ. קִדְשֵׁי קִדְשִׁים שֶׁזָכוּ בְּבִשְׂרָהּ, אֵינוּ דִין שֶׁיִּזְבְּוּ בְּעוֹרָהּ. אֵין מִזְבֵּחַ יוֹכִיחַ, שֶׁאֵין לוֹ עוֹר מִכָּל מְקוֹם:

ולא זכה בעור, ואף אתה אל תתמה בקדשי קדשים שאע"פ שזכו כהנים בצדקן לא יזכו בעורן. אין זו הוכחה. שאין למזבח עור בכל מקום. אבל כהנים מאינו שזכו בעור העולה, ואל וחומר שיזכו בעורות קדשי קדשים:

(ד) כֹּל הַקִּדְשִׁים שֶׁאֲרַע בָּהֶם פְּסוּל קִדְם לְהַפְשֵׁטוֹ, אֵין עוֹרוֹתֵיהֶם לְכֹהֲנִים. לְאַחַר הַפְּשִׁטוֹ, עוֹרוֹתֵיהֶם לְכֹהֲנִים. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא סֵגֵן הַכֹּהֲנִים, מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי עוֹר יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִדְּבָרָיו לְמִדְּנֹה, שֶׁהַמְּפִשֵׁט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרֵפָה, שֶׁיֵּאֲזוּתוֹ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵין לֹא רָאִינוּ רָאִיהָ, אֶלָּא יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה:

אם מת עורו אסור וטעון קבורה, ואשמעינן ר' עקיבא דהיכא ללא הוכר טריפתו עד לאחר הפשטו, שרייה שחיטתו והפשטו לעורו כאילו נזרק דמו במקדש: יאותו הכהנים בעורו – ואינו נשרף: אין לא ראינו ראה – שמא לא אירע צימיו שימצא טריפה לאחר הפשט, ואם אירע ושרפוהו הוא לא ראה: אלא יאל לבית השריפה – הואיל וקודם הפשט צא. והלכה כרבי עקיבא בצכור בעל

ולא הסיח דעתו מן הטבילה כל זמן שהוא אונן. שאם הסיח דעתו ונוגע אפילו לאחר שטבל פסל: וכל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בצכר – חוץ מצעלי מומין שאע"פ שאינו ראויין לעבודה חולקים בצכר, דרבינוהו קרא בהדיא דכתיב (שם) לחם אלהיו מקדשי וגו', וכתיב (שם ו) כל זכר צבני אהרן

(ב) כֹּל שֶׁלֹא זָכָה הַמִּזְבֵּחַ בְּבִשְׂרָהּ, לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרָהּ, שֶׁנֶאֱמַר (שם), עוֹלֹת אִישׁ, עוֹלָה שְׁעֻלָּתָהּ לְאִישׁ. עוֹלָה שֶׁנִּשְׁחָטָה שֶׁלֹא לְשָׁמָה, אֲף עַל פִּי שֶׁלֹא עֲלֵתָהּ לְבַעֲלִים, עוֹרָה לְכֹהֲנִים. אַחַד עוֹלֹת הָאִישׁ וְאַחַד עוֹלֹת הָאִשָּׁה, עוֹרוֹתֵיהֶן לְכֹהֲנִים:

רע"ב – (ג) כל שלא זכה המזבח בצכרה – כגון שאירע זה פסול קודם זריקה, ללא היתה לה שעת היתר למזבח: עורה לכהנים – הואיל וזכה המזבח בצכרה שהרי כשרה היא: ואחד עולת האשה – דכתיב והכהן

(א) עוֹרוֹת קִדְשִׁים קָלִים לְבַעֲלִים, וְעוֹרוֹת קִדְשִׁים לְכֹהֲנִים. קָל וְחֹמֶר, מִדָּה אִם עוֹלָה שֶׁלֹא זָכוּ בְּבִשְׂרָהּ, זָכוּ בְּעוֹרָהּ. קִדְשֵׁי קִדְשִׁים שֶׁזָכוּ בְּבִשְׂרָהּ, אֵינוּ דִין שֶׁיִּזְבְּוּ בְּעוֹרָהּ. אֵין מִזְבֵּחַ יוֹכִיחַ, שֶׁאֵין לוֹ עוֹר מִכָּל מְקוֹם:

רע"ב – (ג) עוֹרוֹת קִדְשִׁים קָלִים לְבַעֲלִים – דכתיב עור העולה וגו', מה עולה קדשי קדשים אף כל קדשי קדשים: עורות קדשי קדשים – חטאות ואשמות לכהנים כדמפרש עטמא ואזיל: אין המזבח מוכיח – כלומר, אין לך לומר מזבח יוכיח שזכה בצכר העולה

(ד) כֹּל הַקִּדְשִׁים שֶׁאֲרַע בָּהֶם פְּסוּל קִדְם לְהַפְשֵׁטוֹ, אֵין עוֹרוֹתֵיהֶם לְכֹהֲנִים. לְאַחַר הַפְּשִׁטוֹ, עוֹרוֹתֵיהֶם לְכֹהֲנִים. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא סֵגֵן הַכֹּהֲנִים, מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי עוֹר יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִדְּבָרָיו לְמִדְּנֹה, שֶׁהַמְּפִשֵׁט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרֵפָה, שֶׁיֵּאֲזוּתוֹ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אֵין לֹא רָאִינוּ רָאִיהָ, אֶלָּא יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה:

רע"ב – (ד) אין עורותיהן לכהנים – אלא נשרפים עם עורן: לא ראינו עור יואל לבית השריפה – לאחר שהופשט אם נמצאת טריפה, אע"פ שפסול זה היה בו קודם הפשט, הואיל ולא ניכר עמד לאחר הפשט: שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה – הא קמשמע לן ר' עקיבא דאפילו בכור בעל מום הנשחט במדינה על מומו ולא מתירו הכתוב אלא באכילה כדכתיב בשעריך תאכלנו אבל

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

דבֿר בקצורה והעור בקריפה:

מוס כשהתירו מומחה. אצל לא התירו מומחה לא. והלכה כחכמים בצכור תמים,

(ה) פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשִׁעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים, בְּזֶמַן שֶׁהֵם נִשְׂרָפִין כְּמִצְוַתְךָ, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן וּמִטְמְאִין בְּגָדִים. וְאִם אֵינָן נִשְׂרָפִין כְּמִצְוַתְךָ, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַבִּירָה וְאֵינָן מִטְמְאִין בְּגָדִים:

כבוס, אלא כל בגד שהוא נוגע בו בעודו מחובר לטמא, נטמא וטעון כבוס: שלא כמלות – כגון שנפסלו וטעונין שריפה כשאר פסולי המוקדשים: צבית הצירה – פעמים בעזרה ופעמים צהר הצית. כילד. אירע בהן פסול קודם ליאתן מן העזרה בין קודם זריקה בין לאחר זריקה, נשרפין צבית הדשן הגדול שבזרה. אירע בהל פסול אחר ליאתן מן העזרה, נשרפים צבית הדשן שצהר הצית, והוא בית המקדש:

רע"ב – (ה) פרים הנשרפים – פר כהן משוח, ופר העלם דבר של לבזר, ופר של יום הכפורים: ושעירים הנשרפים – שעיר יום הכפורים, ושעירי עבודה זרה: נשרפים צבית הדשן – חוץ לשלש מחנות. וצבית עולמים, חוץ לירושלים. דכתיב זהו אל מחוץ למחנה, כלומר חוץ לשלש מחנות: מטמאין בגדים – לעסוקים בהם. כלכתיב (ויקרא טז) והשורף אותם יכבס בגדיו, וכל מקום שנאמר יכבס בגדיו, לא כלכל הצגדים שהוא לבוש טעונין

(ו) הֲיֵיזוּ סוֹבְלִין אוֹתָן בְּמוֹטוֹת. יֵצְאוּ הָרֵאשׁוֹנִים חוּץ לְחֹמַת הָעֶזְרָה וְהָאַחֲרוֹנִים לֹא יֵצְאוּ, הָרֵאשׁוֹנִים מִטְמְאִין בְּגָדִים. וְהָאַחֲרוֹנִים אֵינָן מִטְמְאִים בְּגָדִים, עַד שְׂיֵצְאוּ. יֵצְאוּ אֵלּוּ, אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִטְמְאִין בְּגָדִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵלּוּ וְאֵלּוּ אֵינָן מִטְמְאִין בְּגָדִים, עַד שְׂיֵצְתָה הָאֹר בְּרַבּוֹ. גִּתָּהּ הַבְּשָׂה, אֵין הַשׁוֹרֵף מִטְמְאֵ בְּגָדִים:

מטמא בגדים, תלמוד לומר אותם, אותם מטמא בגדים, נעשו אפר אינו מטמא בגדים. ופרים הנשרפים ושעירים הנשרפים עכמו אין מטמאין אדם ובגדים שנוגעים בהם, אלא המתעסק בשריפתן טמא מגזירת הכתוב. לדברי רבנו משילאו הסובלים צמוטות. ולדברי ר' שמעון משולאת האור ברובו. ואין הלכה כר"ש:

רע"ב – (ו) הֲיֵיזוּ סוֹבְלִין אוֹתָן – את הנשרפים כמלות, היו נושאין אותן צמוטות להוליאן לבית שריפתן: הראשונים – בני אדם הנושאים צמוט. אותן שבראש האחד יולאים ראשונים, והאחרונים שבראש השני לא ילאו: ניתן הבצר – נגמרה שריפתן, אין המסייע שוב בהן מטמא בגדים. אצל מקמי הכי, כל המסייעין בשעת שריפה מטמאין בגדים, לכתיב והשורף אותם יכבס בגדיו, בשעת שריפה. יכול המסייע לאחר שנעשו אפר

גמרא – זבחים דף קי"ח ע"א ע"ב

קדשי קדשים: מנא הני מילי א"ר אושעיא דאמר קרא השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר (אתה) תראה בכל מקום אשר תראה אי אתה מעלה אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה רואה אי אתה מעלה אבל אתה זובח בכל מקום שתראה א"ר ינאי אמר קרא שם תעלה ושם תעשה רבי אבדימי בר חסא אמר קרא ולו תאנת

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

שילה מקום שכל הרואה אותו מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו רבי אבהו אמר אמר קרא בן פרת יוסף בן פרת עלי עין עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה רבי יוסי ברבי חנינא אמר ורצון שוכני סנה עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל בין השנואין תנא רואה שאמרו רואה כולו ולא המפסיק בינו לבינו אמר ליה רבי שמעון בן אליקום לר' אלעזר אסברא לך כגון בי כנישתא דמעון אמר רב פפא רואה שאמרו לא רואה כולו אלא רואה מקצתו בעי רב פפא עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי בעי ר' ירמיה עומד על גבי הנחל ורואה (יושב) בתוך הנחל ואינו רואה מאי תיקו:

רש"י על הגמרא

כדכתיב (תהלים עח) וימאס בזהל יוסף וגו' אחר ויטש משכן שילה כתיב: ולזון – ע"י לזון שלא רצה לזון ממנה שאינו שלו: בין השנואים – שילה קדשו נאכלין אף בגבולי שאר שבטים ששנאוהו: אסברא לי – הרמזי דוגמא לדבר: כי כנישתא דמעון – משם היו רואין את שילה ולא היה דבר מפסיק: לא רואה את כולה – לראות משם את כולה שילה אלא מקצת:

השמר לך – משתבחו אל המנוחה קאי קרא: ולו תאנת שילה – חפשתיו ולא מנחתיו במקרא חבל מנחתיו (ועבר) מזרחה תאנת שילה (יהושע טז): תאנת – לשון תאניה ואניה (איכה ב) שהיו מתאנחין ורואין שמשם היו זוכרין אכילת קדשים שהיתה במקום מראיתו: שאינו שלו – חשד אדוניו: בן פרת יוסף – לשון פריה ורביה מקום אכילת קדשים נתרצה לו על ידי העין ושילה בחלקו של יוסף היתה

זוהר – ויחי דף רמ"ב ע"ב

דבר אחר יששכר חמוד גרם רובץ וגו'. פתח ואמר, (תהלים כז) לְדָוִד ה' אֹרֵי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא יְיָ מַעֲוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד, כְּמָה חֲבִיבִין אֵינֹן מְלִין דְּאֹרֵייתָא, כְּמָה חֲבִיבִין אֵינֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאֹרֵייתָא, קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאֹרֵייתָא, לֹא דְחִיל מִפְּגַעֵי עֲלֵמָא, נְטִיר הוּא לְעֵילָא, נְטִיר הוּא לְתַתָּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא (דף רמב ע"ב) דְּכַפִּית לְכָל פְּגִיעֵי דְעֲלֵמָא, וְאַחִית לֹון לְעוֹמְקֵי דְתַהוּמָא רַבָּא:

תא חזי, בשעתא דעאל ליליא, (לעיל קע"ב ע"א) פתחין סתימין, וכלבי וחמרי שרין ושטאן בעלמא, ואתייהבת רשו לחבלא, וכל בני עלמא ניימי בערסייהו, ונשמטהון דצדיקניא סלקין לאתענגא לעילא. פד אתער רוח צפון, ואתפליג ליליא, אתערותא קדישא אתער בעלמא, ואתמר בכמה דוכתי:

זכאה חולקיה דההוא בר נש, דאיהו קאים בההיא שעתא, ואשתדל באורייתא. פיון דאיהו פתח באורייתא, פל אינון זינין בישין, אעיל לון

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

בְּנוֹקְבֵי דְתַהוּמָא רַבָּה, וְכַפִּית לִיָּה לַחֲמוּר, וְנַחִית לִיָּה בְּטַפְסְרֵי דְתַחֲתוֹת
 עַפְרָא, דְּזוּהֵמֵי קְסָרָא:
 בְּגִינֵי כְּהָ, יִשְׁשַׁכְר, דְּאִשְׁתְּדְלוּתֵיהָ בְּאֹרֵייתָא, כַּפִּית לִיָּה לַחֲמוּר, וְנַחִית לִיָּה.
 מַהֲהוּא גְרָם הַמַּעֲלוֹת, דְּאִיהוּ סְלִיק לְנֻקָּא עַלְמָא, וְשׂוּי מְדוּרֵיהָ בֵּין
 הַמְשִׁפְתִּים, בֵּין זוּהֵמֵי דְטַפְסְרֵי דְעַפְרָא:
 תָּא חֲזִי, מַה כַּפִּית. וְיִרְא מְנוּחָה כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט שְׂכָמוֹ
 לְסַבּוֹל וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד. וְיִרְא מְנוּחָה כִּי טוֹב, דָּא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. וְאֵת הָאָרֶץ
 כִּי נַעֲמָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַעֲלָא פְּהָ. וַיֵּט שְׂכָמוֹ לְסַבּוֹל לְמַסְבַּל עוֹלָא דְאֹרֵייתָא,
 וְלִדְבָקָא בְּהָ יוֹמֵי וְלִילֵי. וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד, לְמַהוּי פְּלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 וְלֵאֲתֵרְבָּקָא בֵּיהָ, וְלֵאֲתֵשָׂא גְרָמֵיהָ בְּהָ:

הלכה – הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג'

(ג) כל מי שניחם על המצות שעשה ותהה על הזכיות ואמר בלבו ומה הועלתני בעשייתן
 הלוואי לא עשיתי אותן הרי זה איבר את כולן ואין מזכירים לו שום זכות בעולם
 שנאמר וצדקת הצדיק לא תצילנו ביום רשעו אין זה אלא בתוהוה על הראשונות וכשם
 ששוקלין זכיות אדם ועונותיו בשעת מיתתו כך בכל שנה ושנה שוקלין עונות כל אחד
 ואחד מבאי העולם עם זכיותיו ביום טוב של ראש השנה מי שנמצא צדיק נחתם לחיים
 ומי שנמצא רשע נחתם למיתה והבינוני תולין אותו עד יום הכפורים אם עשה תשובה
 נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה:

(ד) אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עוררו ישינים
 משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם
 אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא
 יציל הביטו לנפשתיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה
 ומחשבתו אשר לא טובה לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו
 חציו זכאי וחציו חייב וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב חטא חטא אחד הרי הכריע
 את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה עשה מצוה אחת הרי
 הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלחה שנאמר
 וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו ומפני ענין זה נהגו כל
 בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום
 הכפורים יתר מכל השנה ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי
 כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום:

חק לישראל – פרשת ויחי יום ה'

מוסר – מספר דברים שבקדושה ט"ו ב'

א. אמר רב הונא סבא פתיב (תהלים עה) לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכלים בקדושה ובנקיות אף ישראל אוכלים בן בקדושה ובנקיות דכתיב (ויקרא כ) והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים אני ה' אלהיכם זו ברכת המזון וכל האוכל בקדושה ונקיות דומה למלאכי השרת: ב. תכלית הסעודה של אברהם אבינו עליו השלום לזמן בשלשה עם ברכת המזון שהוא מצוה רבה מקודשת אצל המלאכים וזהו (בראשית יח) כי על בן עברתם על עבדכם כי על בן תכינו לסעוד אצלי: ג. ברכת המזון דאורייתא החמירו לאומרה מיושב וישים אל לבו שהוא מברך להקדוש ברוך הוא על שנתן לו לאכול ורעה ילפש לבוין פראוי אם בעל נפש הוא: